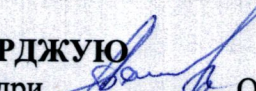

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри Олена БАЙРАМОВА

Протокол №   від 02 вересня 2024 р.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Назва освітнього компоненту	Історія України та української культури
Статус освітнього компоненту (обов'язковий, вибірковий)	Обов'язковий
Викладач	Майданевич Сніжана Борисівна кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Профіль викладача	https://dfmrt.duit.edu.ua/department-of-social-sciences-and-humanities/
Контактна інформація для консультивання	+380989123394 snezhana.maidanevych@ukr.net Онлайн консультиції: середа, четвер 14.30 – 15.50 https://us05web.zoom.us/j/7135682642?pwd=a1FpMER3YlBkaW9Jb1E4d3NueWQ3dz09 Ідентифікатор конференції: 713 568 2642 Код доступу: 2JASqL
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	271 Морський та внутрішній водний транспорт
Спеціалізація	271.03 Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики
Офіційна назва освітньої програми	Експлуатація суднового електрообладнання і засобів автоматики
Обсяг освітнього компоненту в кредитах ECTS	3
Розміщення сторінки	Сторінка курсу в Google Classroom

курсу	https://classroom.google.com/c/NzA5Njk4NDk2MzYy?cjc=4uzsixx
Мета вивчення освітнього компоненту	Метою освітнього компоненту «Історія України та української культури» є формування у майбутніх фахівців морського та річкового флоту: історичного світогляду, який дозволить здобувачам краще розуміти провідні тенденції соціально-економічних, суспільно-політичних і культурних процесів, які відбувалися в Україні впродовж її історичного розвитку; критичного мислення, уміння аналізувати факти та робити власні висновки щодо певної проблеми; патріотизму, свідомої громадянської позиції, відчуття приналежності до української нації, поваги до її історії та культурного надбання; відповідального ставлення до своїх громадянських та професійних обов'язків.
Загальні компетентності	<p>Загальні компетентності (ЗК).</p> <p>ЗК9. Цінування та повага мультикультурності.</p> <p>ЗК15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Основні етапи історичного розвитку України.

Тема 1. Давня доба історії України. Східні слов'яни. Періодизація давньої історії України. Стоянки первісних людей. Антропогенез. Форми соціальної організації. «Неолітична революція». Виникнення скотарства, землеробства і ремісництва. Зародження перших релігійних уявлень і мистецтва. Трипільська культура. Бронзова доба. «Перше велике переселення народів». Археологічні культури епохи міді-бронзи. Початок залізного віку. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Проблема етногенезу та розселення слов'ян. Історичні

джерела про східних слов'ян. Проблема «прабатьківщини» слов'ян. Господарство та суспільний лад слов'ян. Антське царство та його політичне становище в IV-VI ст. н.е. Боротьба з готами і гунами. Війни слов'ян з Візантією та їх наслідки. Побут, культура і вірування слов'янських племен. Територіальна община. Походження та основні етапи формування українського етносу.

Тема 2. Київська Русь (наприкінці IX – на початку XIII ст.). Галицько-Волинське князівство. Українські землі під владою Литви і Польщі (XIV – перша половина XVII ст.). Передумови утворення Київської Русі. Походження терміну «Русь». Норманська теорія походження Давньоруської держави та її критика. Внутрішня та зовнішня політика перших руських князів. Соціально-економічний розвиток Київської держави в X – на початку XII ст. Володимир Великий. Політична система Київської Русі. Запровадження християнства. Ярослав Мудрий. «Руська правда». Міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в історії Європи. Причини політичної роздробленості Київської Русі. Володимир Мономах, його боротьба за єдність Русі. Київське, Чернігівське і Переяславське князівства. Процес формування української народності, погляди істориків на цю проблему. Етноніми «русичі», «руські люди» і «Україна». Галицьке і Волинське князівства. Роман Мстиславович. Соціально-економічний та політичний розвиток Галицько-Волинського князівства. Боротьба Русі проти монголо-татар. Данило Галицький, його антиординська діяльність. Галицько-Волинське князівство в другій половині XIII – першій половині XIV ст. Галицько-Волинський літопис XIII ст. Історичне значення Галицько-Волинської Русі. Утворення Литовської держави. Захоплення Литовським князівством українських земель. Особливості адміністративно-територіального устрою українських земель у складі Польщі. Формування фільваркового господарства. Включення Буковини до складу Молдавського князівства. Захоплення Закарпаття Угорщиною. Люблінська унія та її політичні, економічні та етнокультурні наслідки для України. Боротьба українського народу проти польсько-шляхетської експансії. Наступ католицизму. Криза православ'я. Берестецька унія. УГКЦ. Відновлення УПЦ. П. Могила.

Тема 3. Українське козацтво. Українська національна революція середини XVII ст. Проблема походження українського козацтва в історичній літературі. Причини виникнення козацтва. Дмитро Вишневецький. Виникнення Запорозької Січі, її адміністративно-територіальний устрій, господарство, традиції. Військове мистецтво. Реєстрові та нереєстрові козаки. Петро Сагайдачний. Запорозька Січ – демократична республіка. Боротьба проти турків і татар. Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI – першої третини XVII ст. К. Косинський, С. Наливайко, М. Жмайло, Т. Федорович, І. Сулима, П. Павлюк, Острянин. Куруківська угода 1625 р. «Ординація» 1638 р. Причини поразок та наслідки повстань. Причини і характер, мета, рушійні сили революції. Проблеми періодизації. Б. Хмельницький. Перші перемоги 1648 р. Становлення української козацької

держави. Військові дії 1649-1653 рр. М. Кривоніс, Д. Нечай. Зборівська та Білоцерківська угоди. Переяславська рада та договір з Московською державою 1654 р., його оцінка істориками. Березневі статті. Дипломатія Б. Хмельницького. Події 1654-1657 рр. Віленська угода 1656 р. Українські гетьмани Ю. Хмельницький та І. Виговський. Гадяцька угода. Переяславські статті 1659 р. Поділ України на Правобережну і Лівобережну. І. Брюховецький. П. Тетеря. Україна у політичних планах Росії, Польщі, Туреччини. Руїна. Андрусівський мир. Гетьманування П. Дорошенка. Бучацька угода. Чигиринські походи (1677-1678 рр.). Поступове обмеження автономії України з боку Росії. Гетьмани Д. Многогрішний та І. Самойлович. «Вічний мир» і остаточне закріплення поділу України. Соціально-економічні, політичні, демографічні наслідки революції.

Тема 4. Українська гетьманська держава, Правобережна Україна, Запорозька Січ в кінці XVII – у XVIII ст. Особливості адміністративно-територіального та політичного устрою Гетьманщини та Слобідської України у складі Московської держави. Політичне становище Правобережної України та західноукраїнських земель у другій половині XVII ст. Запорозька Січ в кінці XVI – початку XVIII ст. І. Сірко. Гетьман І. Мазепа, його внутрішня та зовнішня політика. Північна війна і участь в ній українського народу. Полтавська битва та її наслідки. П. Орлик, його «Конституція». Реформи Петра I і Україна. Розвиток господарства. Наступ на автономію України. І. Скоропадський. Перша Малоросійська колегія та її діяльність. П. Полуботок – наказний гетьман. Відновлення гетьманства у 1727 р. Д. Апостол. Нова Січ. Правління гетьманського уряду. К. Розумовський, його реформи. Остаточне скасування гетьманства та полкового устрою. Друга Малоросійська колегія. Причини та наслідки ліквідації Запорозької Січі. Приєднання Росією Півдня України та його колонізація в др. пол. XVIII ст. Соціально-економічне становище українських земель у XVIII ст. (Лівобережжя, Правобережжя, західноукраїнські землі). Повстання 1702-1704 рр. на Правобережжі. Опришківський рух. О. Довбуш. Гайдамацький рух. Коліївщина. Поділи Польщі (1772 р., 1793 р., 1795 р.) та приєднання українських земель до Росії та Австрії.

Тема 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Україна в другій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі іноземних держав. Україна в російсько-турецькій війні 1806-1812 рр. Бухарестський мирний договір. Україна в російсько-французькій війні 1812 р. Російсько-турецька війна 1828-1829 рр. і Україна. Занепад кріпосницьких та зародження ринкових відносин в українській економіці. Початок промислового перевороту. Антикріпосницька боротьба в Україні. У. Кармелюк. Суспільно-політичний рух у Наддніпрянській Україні. Масонство. Декабристи. Початок українського національного відродження, історіографія проблеми. Кирило-Мефодіївське товариство. Т. Шевченко. Характер політики австрійського уряду щодо українців. Реформи Марії-Терезії

та Йосифа П. Початок національного відродження в Галичині. «Руська трійця». Події революції 1849-1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна Руська Рада. Скасування кріпацтва. Повстанський рух. Л. Кобилиця. Кримська війна і Україна. Піднесення селянського руху. «Київська козаччина». Особливості економічного розвитку українських земель напередодні селянської реформи 1861 р. в Росії. Скасування кріпацтва. Реформи 60-70-х років XIX ст. Соціально-економічний розвиток у пореформений період. Перехід від мануфактури до фабрики. Національна політика російського царизму щодо українців. Циркуляр Валуєва 1863 р. Емський указ 1876 р. Український і польський повстанський рухи. Народництво в Україні. «Київська комуна». «Чигиринська змова». «Південноросійський робітничий союз» у Києві. Український культурно-національний рух. Українофіли. Діяльність громад. В. Антонович. Пошуки національного ідеалу. М. Драгоманов. Журнал «Громада». Земський ліберальний рух України. Виникнення українських політичних товариств. Молоді громади. Виникнення перших українських політичних організацій і партій. Перші робітничі і соціал-демократичні організації в Україні. «Південноросійський союз робітників» в Одесі. Безроздільне економічне та політичне панування польської шляхти, румунських бояр і угорських баронів на західноукраїнських землях. Зростання національної свідомості. Москвофіли. Народовці. Культурно-освітнє товариство «Просвіта» у Львові. Радикалізація українського руху. Проголошення ідеї політичної незалежності України. Утворення партій. І. Франко. М. Павлик. Російсько-українська радикальна партія. Зв'язки прогресивних діячів Галичини і Наддніпрянської України. Українське національне життя на Закарпатті та Буковині.

Тема 6. Україна на початку XX ст. Національно-демократична революція 1917-1920 рр. Розвиток капіталізму в промисловості та сільському господарстві, його особливості. Соціальне та національне гноблення українського народу. Діяльність українських національних партій. РУП, УНП, УСДРП, УДРП. Більшовицькі організації в Україні. Україна в період революції 1905-1907 рр. Виникнення Рад робітничих депутатів. Пожвавлення політичного і національно-культурного життя. «Просвіти». Виникнення масової української преси. Українська думська громада у першій та другій Державних думах. Аграрна реформа П. Столипіна та її здійснення в Україні. Українські землі напередодні Першої світової війни. Плани щодо України Антанти і Троїстого союзу. Воєнні дії на території України. Посилення російського шовінізму в Наддніпрянщині. ТУП. Діяльність українських партій, організацій і товариств у Західній Україні. Утворення військових формувань. Головна Українська Рада. УСС, їх бойовий шлях. Становище Галичини та Буковини в роки Першої світової війни. Антиукраїнська політика царської адміністрації. Еміграція західноукраїнських трудящих. Лютнева революція 1917 р. у Росії. Українська Центральна Рада, її склад. М. Грушевський. В. Винниченко. Утворення та діяльність Рад робітничих селянських та солдатських депутатів. Громадські комітети – органи влади Тимчасового

уряду в українських губерніях. Всеукраїнський національний конгрес. Військові, селянські та робітничі з'їзди. Курс на автономію України. I і II Універсали. Генеральний Секретаріат. «Статут вищого управління України». З'їзд народів у Києві 21-28 вересня. Жовтневий переворот у Петрограді. III Універсал. Проголошення УНР. Проголошення в Харкові радянської влади. Перша війна більшовиків з Центральною Радою. Брестський мир і Центральна Рада. IV Універсал. Проголошення незалежності УНР. Німецько-австрійський окупаційний режим. Гетьманський переворот. Зовнішня і внутрішня політика П. Скоропадського. Народні повстання в Україні. Н. Махно. Анулювання РСФРР Брестського миру та наслідки цього для України. Кінець Гетьманату. Директорія. Внутрішня і зовнішня політика. С. Петлюра. Отаманщина. Наступ більшовицьких військ на Україну. Війська Антанти на півдні України. Поразка Директорії. Проголошення ЗУНР та її діяльність. Боротьба ЗУНР з Польщею (листопад 1918 – липень 1919). Акт злуки УНР і ЗУНР 22 січня 1919 року. УГА. Спільні дії ЗУНР і УНР у боротьбі з денікінцями. Причини поразки ЗУНР. Встановлення влади рад на початку 1919 року. Створення УСРР. «Воєнний комунізм». Варшавський договір 1920 року. Радянсько-польська війна. Ризький мир 1921 року. Завершення української національно-демократичної революції. Основні уроки і здобутки української революції.

Тема 7. Радянська Україна та західноукраїнські землі у 20-30-ті рр. XX ст. Україна в роки нової економічної політики 1921-1928 рр. Створення СРСР і Україна. Конституція УСРР 1925 р. «Націонал-комунізм». Коренізація. Українізація. «Великий перелом» 1929 р. Формування командно-адміністративної системи. Перехід до форсованої індустріалізації. Кооперування і колективізація. Перехід до прискореної колективізації. Голодомор 1932-1933 рр. Глибокі соціальні деформації. Конституція УРСР 1937 р. Масові репресії. Судові процеси. «Розстріляне відродження». Соціально-економічне і політичне становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Національно-визвольна боротьба. Політичні партії, їх програми і діяльність. Українська військова організація. Є. Коновалець. ОУН. С. Бандера. УНДО. КПЗУ. Політика Румунії щодо українців. Закарпаття у складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Русофільство. Русинство. Українофільство. Надання автономії Карпатській Україні. Проголошення її незалежності. А. Волошин. Окупація Закарпаття Угорщиною.

Тема 8. Україна в Другій світовій війні (1939-1945 рр.) та післявоєнний період (1945-1954 рр.). Початок Другої світової війни, її причини, характер. Українське питання в політиці Німеччини, Угорщини, Польщі, Румунії, Чехословаччини. Пакт Ріббентропа-Молотова. Приєднання західноукраїнських земель до СРСР. Включення до складу СРСР Північної Буковини та українських придунайських земель. Радянізація західних областей України. Початок радянсько-німецької війни. Проголошення у Львові Української самостійної держави 30 червня 1941 року. Бойові дії 1941-1942 рр. Окупаційний режим. Дві течії руху опору на Україні. Партизанський рух.

ОУН. Українська повстанська армія (УПА). Визволення України Радянської Армією. Уроки Другої світової війни. Втрати України у Другій світовій війні.

Українська РСР на міжнародній арені. Відбудова зруйнованого господарства. Голод 1947 р. Колективізація сільського господарства в західних областях України. Репресії та депортації міського населення. Операція «Вісла». Рух опору на західноукраїнських землях. Ліквідація греко-католицької церкви. Антиукраїнська політика комуністичного режиму в галузях освіти, науки, культури. Боротьба з націоналізмом і «космополітизмом». Суспільно-політичне життя і політична боротьба в Україні. Смерть Й. Сталіна.

Тема 9. Українська РСР у 1954-1991 рр. Україна у 1991-2020 рр.
ХХ з'їзд КПРС і Україна. «Відлига». Розвиток народного господарства у 50-60-х роках. Демократизація суспільно-політичного життя. Економічні реформи та їх наслідки. Ідеологізація культурного життя і посилення русифікації. Зародження дисидентського руху. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965-1985 рр.). Неосталінізм. Діяльність П. Шелеста. В. Щербицький. Конституція УРСР 1978 року. Наростання економічної кризи. Опозиційний рух. Утворення Української Гельсінської Спілки (УГС). Політичні репресії. Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя у період «перебудови», погіршення економічної ситуації. Чорнобильська катастрофа. Початок формування системи багатопартійності в Україні. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 року. Серпневий путч. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. Грудневий референдум. Вибори Президента України. Припинення існування СРСР. Розгортання державотворчих процесів. Становлення владних структур. Воєнна доктрина України. Партійне життя. Економічні проблеми. Модель реформування економіки України. Соціальні трансформації. Міжнаціональні відносини в Україні. Основні напрямки зовнішньої політики. Політичне життя у 1993-2014 роках. Революція гідності та її наслідки. Політичний та військовий конфлікт України та РФ. Прийняття Конституції України. Виборча система. Спроби політичного реформування України. Президентські вибори 2004, 2010, 2014, 2019 рр. Культурне та духовне життя народу. Україна у складі СНД. Україна та світовий політичний і економічний розвиток. Україна і глобальні проблеми цивілізації.

Тема 10. Україна в європейській історії та культурі. Європейський вектор політики Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства в європейському вимірі. Соціально-економічний, політичний і культурний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої. Значення українського козацтва в європейській військовій історії. Вплив західноєвропейського чинника на розвиток української культури в XV-XVIII ст. Участь козаків у Тридцятирічній війні. Європейські зовнішньополітичні орієнтації українських гетьманів. Вплив ідей Великої французької революції на український суспільно-політичний рух (перша половина XIX ст.). Україна в планах Наполеона. Вплив німецького

романтизму на розвиток українського національного руху. Розвиток західноукраїнських земель під владою Австро-Угорщини у XIX ст. Україна в геополітичному та культурному просторі Європи на початку XX ст. Перша світова війна та Україна. Європейсько-українські відносини у міжвоєнний час. Місце України у Другій світовій війні. Україна в період Новітньої історії. Біполярний світ і місце України в ньому. Україно - європейські стосунки в період незалежності. Україна та ЄС. Україна на шляху до євроінтеграції. Відносини України з європейськими країнами в період російсько-української війни.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Історія української культури.

Тема 11. Предмет та завдання курсу «Українська культура».

Витоки та передумови формування української культури. Предмет, завдання та структура курсу «Українська культура». Наукове визначення поняття культура. Основні підходи до вивчення феномену культури в сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.). Духовна та матеріальна культура. Світова та національна культура. Основні функції культури. Проблема періодизації української культури. Культурологічна думка України. Поява людини на території України. Розвиток матеріальної та духовної культури в кам'яну добу. Релігійні уявлення (магія, фетишизм, анімізм, тотемізм, мантика та ін.) первісних людей. Неолітична революція. Трипільська культура та її зв'язок з українською культурою. Особливості трипільського мистецтва. Кіммерійці. Скіфська доба на території України (соціально-економічний розвиток, звіриний стиль в мистецтві). Сармати. Грецька колонізація України. Українські землі у складі Римської імперії. Україна та велике переселення народів у II – IV ст. н.е. Проблема походження та розселення слов'ян. Письмові джерела про слов'янські племена в I-II ст. н.е. Венеди, склавини, анти. Зарубинецька (II ст. до н.е. – II ст. н.е.) та Черняхівська (II-V ст. н.е.) культури. Мистецтво антської доби. «Повість временних літ» про східнослов'янські племена. Побут і звичаї східних слов'ян. Духовний світ слов'ян.

Тема 12. Культура Київської Русі. Українська культура в другій половині XIV – першій половині XVII ст. Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід-Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Формування соціальної структури та політичної влади. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та ін.). Історичне значення культури Київської Русі. Монголо-татарська навала та її наслідки для культурного розвитку Русі. Інкorporація українських земель до складу Литви та Польщі. Умови розвитку національно-культурного і релігійного життя. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури. Вплив гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію,

братства, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату). Становлення української культури XIV – середина XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур.

Тема 13. Українське бароко (середина XVII – кінець XVIII ст.). Національне відродження в Україні (кінець XVIII – XIX ст.). Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Передумови та причини розвитку бароко в Україні. Формування ідеологеми «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства в соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Видатні вчені і діячі Києво-Могилянської академії. Григорій Сковорода, його філософське вчення. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. «Історія Русів». «Енеїда» Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

Тема 14. Розвиток української культури в другій половині XIX – на початку XX ст. Реформи 1860-1870-х рр. в Російській імперії та їх вплив на розвиток України. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль І. Франка в національно-культурному русі. М. Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.

Тема 15. Українська культура XX – початку XXI ст. Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України. Процес зростання національної самосвідомості українців. Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, В. Вернадський, М. Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років XX ст. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та Хвильовий. Пожвавлення літературного життя в період українізації. Літературні об'єднання «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «Молодняк» та ін. Український театр Леся Курбаса. Музична культура. Діяльність музичного товариства ім.

	<p>Леонтовича. Творчість українських композиторів: Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, В. Косенка, М. Вериківського, Г. Хоткевича. Створення українського кіномистецтва, творчість О. Довженка. Архітектура і образотворче мистецтво. Мистецька школа М. Бойчука. Образотворче мистецтво та музика Західної України. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Культурні орієнтації українського націоналізму. Розвиток культури України під час Другої світової. Шестидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру. Вплив Горбачовської перебудови на українську культуру. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Національно-культурне відродження в Україні в середині 80-х – на початку 90-х рр. та його особливості. Проголошення незалежності України та його значення у формуванні національної самосвідомості українців та розвитку духовної культури. Суперечливий характер культурного процесу в сучасних умовах. Сучасні здобутки української культури. Освіта та проблеми її реформування. Здобутки та проблеми української науки. Розвиток літератури. Повернення творів «заборонених» письменників. Українське кіномистецтво. Телебачення. Театр. Музика. Спорт. Українська культура в ситуації постмодернізму. Специфічні риси українського постмодерну. Українська церква і релігія в ситуації постмодернізму.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РНЗЗ. Знання сутності і специфіки філософського знання, сучасного філософського розуміння проблем людини і суспільства; особливостей української історії, культури, освіти; природи політичного і суспільного життя, конституційних прав громадянина; знання щодо розвитку соціальних компетенцій (soft skills); історичні знання у сфері мореплавства; географії судноплавства та океанських шляхів світу.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Академічна доброчесність. Порушення «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у ДУІТ» є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Положення доступне за посиланням: https://files.duit.edu.ua/uploads/Сайт/11_ПУБЛІЧНА_ІНФОРМАЦІЯ/ПОЛОЖЕННЯ_ДУІТ/31_Положення-про-систему--забезпечення-АД-в-ДУІТ.pdf</p> <p>Зокрема, дотримання академічної доброчесності передбачає, що пошуково-дослідницькі роботи здобувач вищої освіти виконує самостійно, а також самостійно перевіряє їх на актуальність та антиплагіат в онлайн форматі на безкоштовних сервісах.</p> <p>Політика курсу «Історія України та української культури» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Здобувачі вищої освіти, які слухають</p>

	<p>дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття, невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, інші письмові види робіт). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), неналежної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи.</p>
<p>Форми поточного та підсумкового контролю</p>	<p>За часом педагогічний контроль передбачає поточний, модульний і підсумковий.</p> <p>Об'єктом поточного контролю здобувачів вищої освіти є:</p> <p>а) системність та активність роботи здобувачів на практичних заняттях та при виконанні завдань для самостійного опрацювання. Максимальна оцінка – 60 балів;</p> <p>б) контроль за виконанням модульного завдання.</p> <p>При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці можуть підлягати: розуміння та запам'ятовування здобувачами програмного матеріалу, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на заняттях, уміння самостійно опрацьовувати навчальну та наукову літературу, уміння усно чи письмово представити певний матеріал за темою заняття, результати експрес-контролю.</p> <p>При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці можуть підлягати: самостійне опрацювання змістовних модулів в цілому та окремих питань, написання рефератів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів з курсу, складання тесту, рівень володіння термінологією з курсу, наявність сертифікату про проходження онлайн-курсу.</p> <p>Модульний контроль з дисципліни здійснюється один раз за семестр у вигляді модульної контрольної роботи за певними темами дисципліни.</p> <p>Рубіжний (модульний) контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи. Модульна контрольна робота складається із 2 запитань та 1 завдання на знання історичних термінів і понять. Контроль і оцінка (10 балів) виконання завдань МКР виконується в терміни згідно з затвердженим графіком навчального процесу.</p> <p>Максимальна кількість балів за поточний контроль – 70 балів.</p> <p>До семестрового контролю допускається здобувач, який виконав всі види робіт, передбачені робочою програмою дисципліни</p> <p>Форма підсумкового контролю – екзамен.</p> <p><i>Примітка. В режимі онлайн-навчання контроль</i></p>

здійснюється під час відеоконференцій і через виконання завдань, наданих у системі Google Classroom.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Завданням поточного контролю рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях наприкінці пари може проводитися експрес-контроль. На практичних заняттях оцінюються виступи з питань / завдань, винесених на самостійну роботу.

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час аудиторних занять:

- 3 б. - оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

- 2 б. - оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

- 1 б. - оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

2. При виконанні рубіжного (модульного) контролю оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули здобувачі після опанування певного модуля. *Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань є:*

15 балів - здобувач в процесі відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо;

10 балів - здобувач має належний рівень знань матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо;

5 балів - здобувач має задовільний рівень знань матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно

дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо;
0 балів - здобувач дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою точку зору.

3. Самостійна робота включає підготовку до лекцій, практичних занять, самостійне опрацювання окремих розділів освітнього компоненту, надання відповідей на тести з тем курсу, підготовку до усіх видів контролю, вирішення проблемних та творчих завдань, ознайомлення та анотування (конспектування) навчальної літератури, перегляд навчальних та художніх відеофільмів, написання есе, рефератів, складання словників, захист презентації.

Максимальна кількість балів за 1 виконане завдання – 5 балів, з них:

точність вирішення завдання – 1 бал.

повнота вирішення завдання – 1 бал.

ступінь обґрунтованості відповіді – 1 бал.

наявність аналізу / цілісність, систематичність, логічна послідовність – 2 бали.

4. Виконання індивідуальних самостійних завдань передбачають можливість навчання на освітніх платформах, у форматі онлайн курсу, що дозволяє вдосконалити навички, покращити рівень знань та підвищити мотивацію для саморозвитку. Здобувачу пропонується самостійно обрати тематику онлайн курсу із переліку запропонованих. Здобувачі можуть самостійно на платформах ВУМ, Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. Знання та навички, що формуються під час проходження онлайн-курсу чи його частин, мають зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми. За успішне навчання на освітній платформі з отриманням сертифікату здобувач отримає 10 б.

Перелік курсів:

1) «Інформаційна гігієна під час війни» (освітня онлайн-платформах Prometheus, посилання: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+IHWAR101+2022_T2/about);

2) навчальний спецпроект «Угода про асоціацію Україна - ЄС» (спецпроект EDERMA та Міжнародного фонду «Відродження» за підтримки ЄС у рамках проекту «Громадська синергія», посилання: <https://eu-agreement.ed-era.com/>).

5. Критерії оцінки екзамену:

11-20 балів, якщо здобувач дав правильну та повну відповідь на всі поставлені питання, міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітнього компоненту, логіку та аргументованість викладення (наведення прикладів, аналогій), вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

6-10 балів ставиться здобувачу вищої освіти, якщо він відповів на всі запитання, добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає

матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

1-5 ставиться здобувачу у випадку, якщо він відповів на всі запитання, в основному опанував теоретичні знання з освітнього компоненту, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але відповідь є недостатньо аргументованою, виявляє неточності, невміння оцінювати факти та явища;

0 балів ставиться, якщо всі питання розкриті неповно та/або логіка відповідей вимагає істотного виправлення.

6. Загальний розподіл балів:

Робота на практичному занятті – від 1 до 3 балів, макс. – 21 бал;

Виконання завдань для самостійної роботи – 34 бали;

Виконання модульної роботи – від 1 до 15 балів;

Навчання на освітній онлайн-платформі з отриманням сертифікату – 10 балів;

Складання екзамену – 20 балів

Максимальна кількість балів – 100 балів.

Додаткові бали (бонуси): участь у конференціях, круглих столах – 10 б., виступ на конференції з публікацією тез доповіді або наукової статті – 20 б.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано, якість виконання більшості з них оцінено кількістю балів, близькою до максимальної, робота з двома-трьма незначними помилками.

75-81		С	<p>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачено програмою навчання, виконано, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконано з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.</p>
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	<p>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.</p>
60-6		E	<p>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовано, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість виконання деяких з них оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.</p>
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	<p>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовано, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки</p>

1-34		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовано, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
------	--	---	--

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України : посібник. 7-е видання. Київ: видавничий центр «Академія», 2018. 715 с.
2. Історія та культура України: навчальний посібник / уклад. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. В. Харків : ХНУВС, 2017. 108 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1854/istoriya_ta_kultura_ukrayini_navch_posi.pdf?sequence=2&isAllowed=y (дата звернення: 27.08.2024).
3. Іваненко В. В., Кривчик Г. Г. Історія і культура України : електронний підручник для студентів природн. і техніч. спеціальностей. Дніпро, 2016. 206 с. URL: http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/4653/1/Ukraine_history.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
4. Історія України : підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. М. Бут та ін. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с. URL: <https://academyssu.com.ua/sites/default/files/020063092.pdf> (дата звернення: 28.08.2024).

Допоміжна література

1. Артёмов І. В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції: навчальний посібник. Ужгород : «Ліра», 2008. 332 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3711> (дата звернення: 27.08.2024).
2. Березовський Р. А. Періодизація Української національної революції 1648-1676 рр. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* ; зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 13-14. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
3. Білоцерківський В. Я. Історія України : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури. 2007. 536 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bilotserkivskiy_Vasyl/Istoria_Ukrainy_vyd3.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
4. Боева С. Ю. Писемність, освіта, науково-технічні знання в Київській Русі. *Сторінки історії* : зб. наук. праць. Вип. 31. С. 13-25. URL: http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/31_2_Voeva.pdf (дата звернення: 27.08.2024).

5. Гнатченко Є. В. Етапи українського національно-культурного відродження. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 91-92. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 28.08.2024).
6. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / А. М. Круглашов та ін. Чернівці, 2010. 212 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kruhlahov_Anatolii/Yevropeiska_intehratsiia_na_pochatku_novooho_tysiacholittia.pdf? (дата звернення 26.08.2024).
7. Жеребний В. В. Розстріляне відродження: вплив мистецтва на суспільство та державу. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 102-103. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
8. Історія України : хрестоматія / В. М. Литвин та ін. К. : Наукова думка, 2013. 1056 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf> (дата звернення: 27.08.2024).
9. Історія української культури : курс лекцій / С. О. Костишева та ін. Київ, 2010. 334 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/21023/1/Pidruchnyk%28Final12%29-3.pdf> (дата звернення: 27.08.2024).
10. Історія української культури: навчальний посібник / В. М. Гром та ін. Рівне : НУВГП, 2012. 288 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2678/1/726454zah.pdf> (дата звернення: 27.08.2024).
11. Каракуця В. С. Дисидентський рух в Україні. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 33-34. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
12. Нестеренко В. В. Національне відродження XIX ст. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 43-44. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).
13. Новіков Ю. Ю. Історичний шлях становлення незалежності України: пострадянський період. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 45-48. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).

14. Передерій О. С. Тенденції трансформації законодавчих засад європейської інтеграції України на сучасному етапі. Часопис Київського університету права. 2020. Вип. 1. С. 66-70. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/download/257/242/> (дата звернення: 26.08.2024).
15. Салманова А. В. Козацько-селянські повстання. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. Матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 49-51. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 28.08.2024).
16. Самсонова М. А. Всеукраїнський референдум 1991 р. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 55-57. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 28.08.2024).
17. Слюсаренко Ю., Пижик А. Проект Конституції УНР 1917 р.: передумови появи, зміст, сучасні оцінки. *Київські історичні студії: науковий журнал*. 2018. № 2 (7). С. 73-80. URL: <https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/155> (дата звернення: 28.08.2024).
18. Українська культура в іменах: довідник (для студ. усіх спеціальностей) / Н. В. Вандишева-Ребро та ін. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 303 с. URL: <http://web.kpi.kharkov.ua/ethics/wp-content/uploads/sites/131/2014/11/Posobyе-Ukraynckaуa-kultura-v-ymenah-1.pdf> (дата звернення: 27.08.2024).
19. Шаповал Ю. О. Національно-культурне відродження України наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. *Національно-визвольна боротьба та становлення і збереження державності України* : зб. матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 19-20 листопада 2020 р. Харків : ХНУРЕ, 2020. С. 67-68. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/13839/1/XIV_conf_2020.pdf (дата звернення: 27.08.2024).

Інформаційні ресурси

1. Академія соціальних наук України. URL: <https://academyssu.com.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).
2. Бібліотека «Культури України». URL: <http://elib.nplu.org/> (дата звернення: 28.08.2024).
3. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України. URL: <http://izbornyk.org.ua/> (дата звернення: 28.08.2022).
4. Бібліотека української поезії. URL: <http://poetry.uazone.net/> (дата звернення: 28.08.2024).
5. Електронна бібліотека ЦДПУ ім. В. Винниченка. URL: <https://cusu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/novyny-bibl> (дата звернення: 28.08.2024).
6. Інститут історії України. Національна Академія наук України. Електронна бібліотека. URL: <http://resource.history.org.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).

7. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ. URL: <http://etnolog.org.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).
8. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. URL: <http://mari.kiev.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).
9. Київські історичні студії (наукове видання). URL: <https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/index> (дата звернення: 28.08.2024).
10. Prometheus – платформа масових онлайн-курсів. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).
11. Національна бібліотека ім. Ярослава Мудрого. Культура України. URL: <https://elib.nlu.org.ua/> (дата звернення: 28.08.2024).
12. Угода про асоціацію Україна - ЄС». Спецпроект EDERMA та Міжнародного фонду «Відродження» за підтримки ЄС у рамках проекту «Громадська синергія». URL: <https://eu-agreement.ed-era.com/> (дата звернення: 27.08.2024).